

No és aquest un llibre fàcil de classificar. Formalment, és un diccionari de termes filosòfics, de la A a la Z, però no pretén competir amb altres diccionaris de filosofia (encara que alguns dels articles ho fan, i amb avantatge). Com l'autor escriu al pròleg, el llibre «no vol, en absolut, ser exhaustiu ni vol ser precís i concret en les seues entrades. En la mesura que és un diccionari filosòfic, és particular: és atípic i és personal» (p. 8). Sota la forma externa de diccionari, el llibre és una invitació, dirigida als «joves pensadors» (que no són necessàriament pensadors joves), a descobrir noves formes de veure velles qüestions que la tradició filosòfica ha anat retolant amb termes més o menys tècnics. Molts d'aquests termes —com ara «creença», «veritat», «obvi», «mal», «convèncer», «ignorància» i molts altres— són d'ús comú, però ací se'ns fan veure algunes complexitats i foscors que s'amaguen darrere d'aquests sons familiars. En altres casos, es tracta de termes tècnics de la filosofia, com ara «implicatura» (un neologisme inventat per Grice), «fenomenalisme», «qualitats primàries» o «solipsisme». En tots dos casos, els articles són invariablement esclaridors per al lector no filòsof i el condueixen, amb amenitat i una bona dosi d'humor (vegeu, per exemple, «substància» o «tautologia»), pels —sovint estranys— camins del pensament filosòfic. La pedanteria i l'esnobisme, que no són gens aliens als cercles de la filosofia acadèmica, són fustigats amb raó i gràcia (vegeu l'entrada «aporía» si voleu riure una estona).

El contingut dels articles és molt divers. De vegades es tracta d'aforismes (així, sota «dolor» trobem: «Si del dolor s'aprèn, no vull saber tant»). En altres casos, el terme en qüestió se'ns explica mitjançant un conte, molt ben narrat, per cert. Altres vegades, els articles són assajos, breus però ben notables. Fins i tot hi trobem fragments clarament autobiogràfics. Aquesta diversitat de registres dona al llibre lleugeresa i amenitat, però provoca també una certa impressió d'improvissació i d'apressament. En llegir-lo, hom tendeix a pensar que un major grau de maduració i paciència n'hagués millorat el resultat, i que l'autor hagués pogut treure més partit d'una idea original i brillant. Dit d'una altra manera, el llibre ens deixa de vegades amb una mica de fam: voldríem saber-ne més, d'alguns temes, i entrar en qüestions i

Un diccionari peculiar

Tobies Grimaltos
Pren-te la vida amb filosofia
 Bromera, Alzira, 2003
 176 pàgs.

dificultats que només s'hi suggereixen. Esperem que, en una propera edició, l'autor arrodonisca una tasca sens dubte valuosa i que, tot mantenint-ne la frescor, la combine amb un major aprofundiment.

Entre els nombrosos articles que m'han cridat l'atenció hi ha el que apareix sota l'entrada «tolerància». Aquest terme ens porta a pensar en el respecte cap a les idees o les formes de viure d'altres persones. I sens dubte la tolerància és també això. Però Grimaltos ens fa veure la importància d'una tolerància més bàsica i primària, el respecte cap als altres com a éssers físics, l'acceptació del cos dels altres. A més, l'article és un cant a la vida als pobles, on, segons l'autor, aquesta tolerància primària es manifesta de manera pregonada. Crec que la qüestió és controvertida i interessant. Tanmateix, jo voldria dir alguna cosa en favor de la vida a la ciutat. Originalment símbol de civilització, per contrast amb la

vida als pobles, la ciutat és avui més selvàtica i imprevisible, i la vida civilitzada s'ha desplaçat als pobles. Però, en part per això, la ciutat, com la selva, té també un atractiu del que manquen els pobles, més civilitzats, però més previsibles alhora.

Parlant de la «veritat», diu Grimaltos que aquesta és objectiva i eterna. El que li interessa, sobre tot, és destacar la seua objectivitat, més que la eternitat, en contrast amb el relativisme, segons el qual una cosa pot ser veritat per a mi i no per a un altre: la veritat seria relativa a cada subjecte. Grimaltos qualifica el relativisme d'incoherent. Supose que estic d'acord amb això, i també amb la tesi que la veritat és objectiva. Amb tot, seria important haver afegit, per tal d'evitar la impressió de dogmatisme, que, precisament per ser objectiva —i no relativa a cada subjecte—, la veritat, especialment respecte de certes qüestions importants per al valor de la vida, pot romandre molt lluny de l'abast de qualsevol de nosaltres. Per al relativista, però, la veritat es pot aconseguir molt fàcilment, perquè, com que ell pensa que és subjectiva, la té a la seua disposició: allò que per a ell és veritat, és veritat. Si això té algun sentit, el que el relativista està dient és: «Jo ho crec, això, i potser tu no ho creus». En aquest cas, li preguntaria que em donés raons per a la seua creença. Aleshores podrem discutir, i potser jo també creuré el que ell creu. Molt sovint sentim a dir avui que tot el món té dret a manifestar la seua opinió. No seré jo qui negue això. Però m'agradaria afegir-hi: seria molt agraït que aquell que diu la seua opinió ens donés, a més, raons per mantenir-la.

Una darrera observació sobre el títol del llibre: *Pren-te la vida amb filosofia* és, al meu parer, una mica confús, en la mesura que ens fa pensar en un llibre d'autoajuda, tant de moda d'un temps ençà. Afortunadament, no és això. No vull dir que no ens ajude. Ho fa, però d'una manera diferent: no ens dona respostes ni receptes, sinó que ens ensenya a veure nous aspectes de la realitat i a fer noves preguntes. No és, sortosament, un llibre edificant, però transmet la saviesa, l'humor i la serena ironia del seu autor. Bones armes, totes, per a sobreviure amb una certa dignitat en els temps que corren. Ben mirat, doncs, el títol, correctament entès, no és desencaminat.

Carles Moya i Espí 37

